

Kdo bo plačal — nemški poduk?

Ko se je vsled ukazov deželnega šolskega sveta od lanskega leta začela na vse kriplje vrvitati nemščina v naše ljudske šole, dvignila se je cela vrsta vrlih narodnih slovenskih občin, zahtevajoč, da mora v šolah za slov. otroke slovenščina imeti prvo mesto, ter da se nemščina naj nči le v tolikej meri, kakor to zdrava pamet in postave dopuščajo, toraj tako, da ne bo na škodo drugemu poduku. To je gospodom v Gradci, kateri hlepijo po tem, da bi nas Slovence čem prej vse stlačili v nemški koš, silno neljubo zaongavilo v nos. Dali bi Bog vé kaj, ko bi mogli te občine premotiti, da bi odstopile od svojega sklepa in preklicale svoje prošnje. To se lahko umeje.

Posebno g. dr. Wagner, doma doli v Brežicah, se je mnogo trudil, da bi pregovoril občinske odbornike, naj mu podpišejo tak preklic. Da bi jih k temu pregovoril, pravil je zbranim odbornikom:

„Glejte, jaz sem od namestnije semkaj poslan. Zadnjikrat ste se podpisali za slovensko šolo: samo tega niste prav razumeli, kar ste podpisali; v prošnji se reče: nemški jezik pa naj ostane naprej kot neobligatni predmet za one otroke, katerih postavni zastopniki (starši. varuhi) to želijo. Kdo bo pa ta poduk iz nemščine plačal? Moral se bo nastaviti in posebej plačati učitelj za nemščino. To bi morali Vi plačati. Kako pa pride ubogi kmet k temu, da bo še za poduk v nemščini posebej plačeval? Gotovo je toraj boljše, če ostane vse, kakor dozdej, ko se nemščina uči brezplačno.“

Na take besede so se, se vé, da nekateri odborniki preplašili, in so podpisali dr. Wagnerju, kar je hotel, samo da se izognejo novemu plačilu.

No, kaj pa je na teh besedah g. dr. Wagnerja resničnega? Kdo bo plačal poduk iz nemščine, ako se ta goji na postaven in pameten način, kakor so to vse tiste občine zahtevale, ki so napravile na ministerstvo in deželni šolski svet vže omenjene prošnje?

Odgovor je kratek in se glasi: **Nikdo!**

Na spodnještajarskih šolah podučuje se sedaj nemščina več, kakor bi se po zdravej pameti in postavah smelo. Vprašamo tedaj, kedo pa plačuje sedaj ta nepostaven in nespameten poduk? **Nikdo!**

Kakor mora toraj učitelj nemški jezik podučevati sedaj brez posebne plače, ravno tako ga bode podučeval brez posebne plače, če se ta poduk uredi na postaven in pameten način.

Kakor ima sedaj deželni šolski svet oblast učiteljem zaukazati, da morajo brez vsake nagrade pouku v nemškem jeziku obračati vso svojo skrb, več, kakor kateremu koli drugemu predmetu, ravno tako bo imel deželni šolski

svet oblast zaukazati, da bode učitelj zanaprej gojil ta poduk v postavnih mejah tudi brezplačno.

V Šmarju, v Št. Lorencu, v Slov. goricah, pri Št. Andreju v Leskovcu, pri Št. Marku niže Ptuja, se sedaj nemščina podučuje vsled ministerskih naredeb vže na postaven in pameten način, pa ni treba za ta poduk v nemščini nikomur nič plačati. —

Če bi toraj sopet kak gospod prišel h kateri občini, pa bi pravil: Kaj ste to sklenili zoper nemščino, kdo bo pa plačal za poduk v nemškem jeziku, podpišite preklic svoje prošnje, tedaj naj mu odgovorijo možje odborniki: „Nič, se ne trudite, gospod; mi ostanemo pri svojem sklepu; ako vprašate, kdo bo plačal ta poduk v nemškem jeziku, moramo Vas potolažiti, rekoč: Mi na vsak način ne!“ I. D.

Gospodarske stvari.

Nekaj o ovsu.

Da ima oves še primerno ceno, to znamo vsi in cena mu ostane skorej vselej enaka. Kedar pa je čas vojske, tedaj mu poskoči cena še bolj in srečen, kdor ga ima več na prodajo. Odkod pač to prihaja? — Od njegove rabe; naša dežela ima precej konj in pri c. kr. armadi jih je tudi in precej veliko število še jih imajo po mestih — tem pa se polaga oves, nekaj za to, ker ni treba za-nj velike shrambe, nekaj pa za to in menimo, da najbolj za to, ker ga konju ni treba veliko in vendar se obdrži v svoji moči.

Tudi svinjam se polaga oves in pri njem se počuti naša ščetinjad tem bolje, čem več ga dobode v podobi zameti. Tem bolj se čudimo pri tem, da se seje ovs, izlasti na polji le malo, po gorah se ga sicer seje več in tam stori tudi prav po obilem in je veliko težji od ovs, ki vzraste na ravnem polji. Po naših mislih pa se ga seje še tudi po gorah premalo.

Oves zasluži, da se bolj čisla, kakor se čisla pri nas dosehmaj. Oves namreč ni samo za živino dobra klaja, ampak daje tudi ljudem — dobro hrano. Ovsena moka in močnik iz nje ne zasluži, da ga človek zaničuje in tudi ovsenjak ni za to, da je sram človeka djati ga pod zobé. Kje kedaj ni bilo tako in tudi po drugih krajih ima ovsenjak svoje poštenje.

Ako se gleda na to, koliko je redilnih snovi v ovseni moki, čudi se človek v resnici, zakaj da prihaja tako malo ovsenjak na mizo ljudi. Nobeno žito ne daje redilnih moči v toliki meri, kakor ga je ravno v ovseni moki. Učeni možje trdijo celo, da redi oves prav tako, kakor meso, če še ne bolje. V mesu je poprek 15% beljakovine — snovi, ki redi človeka, v ovsenem

močniku pa je 14 %, in po vrhu še je v njem 5 do 6 %, mašče, 6 % močeca ali štirke; za tem pa še železo, fosforove apnice itd. Pri tem še je v ovsu neka snov, ki miče človeka do jedi, nek alkaloid, pravi se mu aveninka in v drugih žitih ga ne najde človek.

V starih časih je bila ovsena juha in ovsen močnik, ovsenjak po vsej Evropi navadna hrana. Iz navade je prišel le-ta močnik, ko so jeli sejati več rži, pšenice in še posebno, ko so dobili krompir. Pri starodavnih Germanih je bila ovsena juha zelo v čisljih in bili so to ljudje, kakor priča zgodovina, močni in krepki. V naših dneh pa je taka juha v navadi še samo v Norveškem, v Švedskem in pri Škotih. Ondi pa so ljudje močni, zdravi in ne vžene jih lahko kaka lakota, kajti ovsu priraste jim zmerom veliko.

Po tem takem je v resnici škoda, da se mrzi pri nas ljudem do ovsene hrane. Najbrž prihaja od todi ta mržnja, ker se ne ravna prav z ovsom, kedar se melje. Ako se melje na debelo in se ne preseja do dobra, tedaj pride v moko v resnici veliko resi — tiste, ki dela močnik nekako neprijetno hrano in ne ljubi se ravno človeku seči po takem kruhu. Toda ali je treba tako mleti? — Ne, naj se dela z ovsom tako, kakor z drugim žitom v mlinu in stavimo kaj, če ne boče vsaka hrana iz ovsene moke dobra, prijetna jed.

Krompir je sicer dober in hvala Bogu, da ga imamo, ali v krompirji ni veliko redilnih moči in človek si pač napolnjuje z njim želodec, več pa tudi ne dobi z njim va-se. O novem času so torej zdravniki pravo zadeli, če se opozarja od njih na oves, na jedi iz ovsene moke. Pri jetičnih in poprek pri ljudéh, ki so na prsih bolni, stori ovsena hrana prav dobro. Tudi to je tedaj nekaj, ter priporoča oves za to, da ga sejemo, kjer koli imamo za-nj prave zemlje.

Živinske izkaznice.

Okrajno glavarstvo v Celji razglša, da naj županstva na tenko opazujejo predpise, ki se tičejo izdelovanja živinskih izkaznic (posov), da ne bodo po sejnih itd. imeli ljudje, ki ženó živino tje, nikakoršnih sitnosti.

Tudi naglašá glavarstvo na novo, da se za eno izkaznico ne sme nikjer več zahtevati, kakor toliko, kolikor tiskovina veljá, namreč po 1 krajcar za eno. Obžalovaje je opaziti, da nekatera županstva, ki jih za danes ne bodemo še imenovali, pobirajo za take izkaznice po 5 in celó po 10 kr., kar je gledé na slabo stanje našega kmeta v resnici prav po — judovski!

Sejmovi. Dne 30. novembra pri sv. Andraši v slov. gor., v Celji, v Rogatci, v Strassu, v Vržeji, na Bizeljskem in v Svičini. Dne 3. decembra v Konjicah, v Mariboru in na Pla-

nini. Dne 4. dec. na Polji, v Šmarji, v Radgoni in na Zelenem travniku.

Dopisi.

Iz Kozjauskega okraja. (Slov. šola.) Bile so sklenile občine Drensko rebro, Pilštanj in Zdole in prej vže Podsreda in Gorjane, poslati prošnjo na deželni šolski svet in pritožbo na naučno ministerstvo zaradi presilnega in nepostavnega vrivanja nemščine v ljudsko šolo. Obžalovati pa moramo sedaj, da so občine Podsreda, Gorjane, Pilštanj in Zdole na prigovarjanje in siljenje g. okrajnega glavarja Breškega, dra. Wagner-ja preklicale svoj prvi sklep. Okr. glavar pripeljal se je namreč v Podsredo in Gorjane, potem pa je poklical občinske odbore iz Pilštanj, Zdol in Drenskega rebra v Kozje, kjer jih je na vse pretege nagovarjal, češ, da niso razumeli, kaj so prosili in podpisali, da bodo morali učitelja za nemški poduk posebej plačati, če pri prvem sklepu ostanejo, naj toraj prekličejo svoj sklep itd. Mi se čudimo, kako da okrajni glavar potuje iz občine v občino, kakor da bi bil kak misijonar in pridigar za nemško šolo. Še boljé čudno pa se nam dozdeva, kako je mogel pozivljati celo tri občinske odbore čez eno uro daleč v Kozje, samo zato, da jih pregovori, naj odstopijo od svoje popolnoma opravičene in prepotrebne prošnje. Kaj takega od njega kot od države plačanega uradnika ne bi bili pričakovali, in vlada na Dunaji s tem njegovim postopanjem gotovo ne bode zadovoljna. Omenjamo pa, da nobeden odbornik ni bil dolžen, priti k taki seji, ali pa okrajnega glavarja poslušniti; kajti dr. Wagner tukaj tega ni delal v svoji službi kot okrajni glavar, ampak kakor vsak drug, navaden človek. Kakor ne bi treba bilo kakega agenta nemškega „šilvereina“ poslušati, ko bi prišel med kmete za nemške šole se poganjat, ravno tako ni treba bilo v tej reči g. dru. Wagner-ju se udati in preklicati svoj prejšnji, pameten in postaven sklep. Škoda toraj da so se nekateri, ki so drugače zavedni narodni možje, iz občin Podsreda, Gorjane, Zdole in Pilštanj dali premotiti, in toliko zbegati, da so se po dolgem prigovarjanju udali okrajnemu glavarju. Vsa čast pa vrlim odbornikom iz Drenskega rebra, ki so s svojim izvrstnim predstojnikom gosp. Amon-om stali neomahljivo, kakor skala, ter na vsa prigovarjanja mirno in odločno odgovarjali. Mi ostanemo pri svojem sklepu. Slava njim! Upamo pa, da bodo tudi ostale občine popravile svojo zmoto, ter svoj prvi sklep ponovile.

Od sv. Marjete na Pesnici. (Dvojno veselje.) [Konec.] Zelo važen čas za vas in za vsakega je bodočnost. Nihče še ne vé, kaj bo iz njega; a tisto pa znam vam povedati, da priden učenec bo priden mladenič; pridna učenka